

МАТЭРЫЯЛЫ

для членаў інфармацыйна-прапагандысцкіх груп
(Чэрвень 2020 г.)

Рэспубліка Беларусь: упэўненым крокам па шляху незалежнасці

Матэрыял падрыхтаваны Акадэміяй кіравання пры Прэзідэнце Рэспублікі Беларусь на аснове звестак органаў дзяржаўнага кіравання, інфармацыйнага агенцтва «БелТА» і іздательскага дома «Беларусь сёгодня»

За чвэрць стагоддзя Беларусь дасягнула многага. Была прынятая Канстытуцыя краіны - аснова беларускай дзяржаўнасці, уведзены інстытут прэзідэнцтва як гарант міру, стабільнасці і бяспекі, пабудаваная дакладная і зладжаная сістэма органаў дзяржаўнай улады. За гэтыя гады наша краіна адбылася як суверэнная і незалежная дзяржава, упэўнена якая ідзе ўласным шляхам развіцця.

Беларусь - гэта перш за ўсё людзі. Тыя, хто сваёй працай, ідэямі, імкненнямі і верай з дня ў дзень дапамагаў Радзіме становіцца лепш. **Як адзначаў Кіраўнік дзяржавы А. Р. Лукашэнка, «галоўная каштоўнасць дзяржавы - гэта нашы людзі, якія сваім талентам, творчасцю і працавітасцю прымнажаюць яго славу, натхняюць суайчыннікаў на добрыя справы, з'яўляюцца сапраўднымі патрыётамі сваёй Радзімы» .**

Разам мы - сіла! Разам мы - гарантыя упэўненай будучыні нашай краіны!

Аднак, як той казаў, без ведання мінулага няма дарогі ў будучыню. Ўрокі гісторыі важна памятаць, каб не паўтараць памылкі зноў. Да добрага хутка абвыкаеш, але трэба памятаць тое, якім быў пачатак нашай незалежнасці.

А яно было трывожным: ўсесаюзны рэферэндум аб захаванні СССР, Новаагароўскім працэс па стварэнні новага Саюза Незалежных Дзяржаў, жнівеньскі путч, адстаўка Гарбачова, грашовая рэформа, вар'яцкая інфляцыя, пустыя крамныя паліцы і таварны дэфіцыт. З 1 студзеня 1991 года ў СССР ўвялі падатак з продажаў у памеры 5%, а праз пару тыдняў прайшла раптоўная грашовая рэформа, якую па прозвішчы міністра фінансаў народ назваў «Паўлоўскі».

Даведачна .

«Паўлоўская» рэформа заключалася ў тым, што нібыта для барацьбы з фальшывымі з абароту канфіскоўваліся банкноты наміналам 50 і 100 рублёў узору 1961 года або мяняліся на

аналагічныя новага накладу. На абмен адводзілася толькі тры дні. Прычым кожны грамадзянін меў права абмяняць не больш за тысячу рублёў, а аб правядзенні гэтай рэформы наведамілі за тры гадзіны да яе пачатку, познім вечарам 22 студзеня 1991 года.

Акрамя такой першай «шокавай тэрапіі», у пачатку красавіка 1991 года былі ўстаноўлены новыя цэны - утрая больш ранейшых. І да моманту развалу Саюза ўзровень жыцця насельніцтва краіны быў катастрафічна нізкім.

Крызіснае становішча перажываў і спажывецкі рынак. Грамадзянам выдаваліся так званыя «Візітныя карткі спажыўца для набыцця прамысловых тавараў» і талоны - для прадуктаў харчавання. А самай цяжкай стратай для насельніцтва стала аб'яцэнне грашовых зберажэнняў.

Аб'ём грашовай масы павялічыўся за 1992-1995 гады больш чым у 300 разоў, а рост інфляцыі ў Беларусі ў той час складаў каля 30% у месяц. Дадайце да гэтага татальны дэфіцыт тавараў, пустыя паліцы і велізарныя чэргі ў крамах. **Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнка прызнаваўся, што «ў 1994 годзе на тры дні ў Мінску заставалася мукі, каб хлеб спячы. Гэта сапраўды былі страшныя часы»**. У 1992 годзе ў краіне абвясцілі лібералізацыю коштаў, але ўтрымаць іх не атрымалася, і за год яны выраслі ў 16,6 разы!

З 1992 года ў нас пачалося абвальнае падзенне вытворчасці. У першую пяцігодку 1990-х ВУП скараціўся на 38%, вытворчасць прамысловай прадукцыі - на 41%, аб'ём капітальных укладанняў - на 60%. Паўстала праблема збыту айчынай прадукцыі.

У гэтак жа няпростым становішчы апынулася сельская гаспадарка: вытворчасць у гэтай галіны ўпала амаль на траціну.

Ўлетку 1994 года адбыліся першыя выбары Прэзідэнта суверэннай Рэспублікі Беларусь. У выніку з шасці кандыдатаў пераможцам стаў дэпутат А.Г. Лукашэнка, за якога ў другім туры прагаласавала больш за 81% выбаршчыкаў.

Дзякуючы мэтанакіраваным і дакладным дзеянням Кіраўніка дзяржавы ўдалося стабілізаваць абстаноўку і пераламаць негатыўныя тэндэнцыі.

У 1994 годзе была прынятая падрыхтаваная Нацбанкам праграма неадкладных мер па вываду краіны з крызісу. Аб'ёмы эмісіі былі скарачаныя, стаўка рэфінансавання ў канцы 1994 года павышана да 480%. А рэгулятар стаў праводзіць грашова-крэдытную палітыку, традыцыйную для сучасных капіталістычных краін.

Паслядоўны эканамічны рост у Беларусі пачаўся толькі з 1996 года, калі І Усебеларускім народным сходам былі адобраны Асноўныя

напрамкі сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны на 1996-2000 гады. Толькі за гэтыя пяць гадоў ВУП павялічыўся на 35,7%, аб'ём прамысловай вытворчасці - на 64,4%, інвестыцыі ў асноўны капітал - на 33,2%. Пайшоў у рост ўвод жылля (на 81,1%), а рэальныя грашовыя даходы насельніцтва выраслі амаль удвая.

Сучасная Беларусь радыкальна адрозніваецца ад той, якой яна была на этапе свайго станаўлення. Наша маладая суверэнная краіна, не маючы вопыту, стала моцным дзяржавай, упэўнена заявіла пра сябе ў сусветнай супольнасці.

Сучасная Беларусь - гэта краіна:

з высокім узроўнем медыцыны і адукацыі;

дзе кожны мае магчымасць палепшыць свае жыллёвыя ўмовы;

з развітой прамысловасцю і сельскай гаспадаркай;

з добрымі дарогамі і годным прыдарожным сэрвісам;

працягая спартовым духам і імкненнем да новых перамог;

у якой шануюць мінулае і з упэўненасцю глядзяць у будучыню;

з багатымі традыцыямі і дынамічнай сучасным культурным жыццём;

дзе аднаўляюцца архітэктурныя каштоўнасці і будуюцца новыя высокатэхналагічныя будынка;

з развітой ІТ-сферай і развіваецца касмічнай галіной;

у якой кожны грамадзянін адчувае сябе ў поўнай бяспецы;

якая ведае цану міру і робіць усё магчымае для яго захавання на міжнароднай арэне.

Рэспубліка Беларусь сёння - гэта краіна, якую паважаюць, з якой лічацца і ў якой галоўны прыярытэт - чалавек. Пра гэта красамоўна кажуць лічбы.

Даходы грамадзян . У 2019 годзе ў параўнанні з 1994 годам намінальная налічаная сярэднямесячная зароботная плата, а таксама сярэдні памер прызначаных пенсій **павялічыліся ў 25 разоў!** Так, у 1994 годзе намінальная налічаная сярэднямесячная зароботная плата складала 21,1 дал. ЗША, у 2019 годзе - ужо 523,2 дал. ЗША. Памер пенсій - 8,2 дал. ЗША і 205 дал. ЗША адпаведна.

З 38,4% да 5% знізіўся ўзровень малазабяспечанасці насельніцтва (удзельная вага насельніцтва з узроўнем сярэднедушавых наяўных рэсурсаў (даходаў) ніжэй за бюджэт пражытачнага мінімуму ў агульнай колькасці насельніцтва).

Выдаткі на харчаванне ў спажывецкіх выдатках хатніх гаспадарак за чвэрць стагоддзя *скараціліся ў 1,6 разы* : у 1995 годзе яны складалі 61,6%, у 2019 годзе - 38,7%.

Узровень афіцыйна зарэгістраванага беспрацоўя знізіўся з 2,1% у 1994 году *да 0,2%* у 2019 годзе.

Працягласць жыцця і ўзровень смяротнасці . Амаль *на 6 гадоў павялічылася* чаканая працягласць жыцця пры нараджэнні за перыяд з 1994 года па 2019 год. За гэты ж часовай інтэрвал значна знізілася дзіцячая і дзіцячая смяротнасць, а таксама матчына. Так, калі ў 1994 годзе каэфіцыент дзіцячай смяротнасці (на 1000 дзяцей, якія нарадзіліся жывымі) складаў 13,2, то у 2019 годзе - 2,4. Аналагічныя каэфіцыенты па дзіцячай смяротнасці да 5 гадоў (на 1000 дзяцей, якія нарадзіліся жывымі) - 16,2 і 3, па дзіцячай смяротнасці да 18 гадоў (на 100 000 чалавек насельніцтва адпаведнага ўзросту) - 104,4 і 27,1 адпаведна.

Каэфіцыент мацярынскай смяротнасці (на 100 000 народжаных жывымі) скараціўся з 19 да 1.

Ахову здароўя . У 1994 годзе на 10000 чалавек насельніцтва *колькасць лекараў* спецыялістаў складала 41,8, у 2019 годзе - **59,1** ; *колькасць сярэдніх медыцынскіх работнікаў* - 117,0 і **134,4** адпаведна.

Адукацыя . У 2019 годзе ахоп дзяцей ўстановамі дашкольнай адукацыі складаў **83,6%** ад колькасці дзяцей ва ўзросце 1-5 гадоў (у 1994 годзе - 51,9%). Колькасць студэнтаў і магістрантаў за чвэрць стагоддзя павялічылася са 184 чалавек да **290 чалавек** на 10000 чалавек насельніцтва.

Жыллё . Увод у эксплуатацыю жылых дамоў (у тыс. кв. м агульнай плошчы) *павялічыўся* практычна *на 20%* .

Гандаль . Лік аб'ектаў рознічнага гандлю за 1994-2019 гады *павялічылася* больш чым *у два разы* .

Эканамічныя паказчыкі . **ВУП** на душу насельніцтва ў далярах ЗША *вырас у 18 разоў* , а аб'ём прамысловай вытворчасці - у 9 разоў!

Экспарт . Экспарт тавараў (у млн. долараў ЗША) за чвэрць стагоддзя *павялічыўся ў 13 разоў* , сельскагаспадарчай прадукцыі і прадуктаў харчавання (за перыяд з 2000 па 2019 г.) - у 10 разоў, паслуг (за перыяд з 2005 па 2019 г.) - у 4 разы .

Індэкс чалавечага развіцця. За чвэрць стагоддзя наша краіна *паднялася ў рэйтынгу* па дадзеным індэксе з 67 месцы (са 148 краін) *да 50 месцы* (з 189 краін).

Бізнес-асяроддзе . Значна палепшыліся *ўмовы вядзення бізнесу* ў краіне. Калі ў 2006 годзе Беларусь займала 106 месца (з 155 краін) у рэйтынгу краін па ступені спрыяльнасці ўмоў для вядзення бізнесу Сусветнага банка, то у 2019 годзе - ужо **49 месца** (з 190 краін).

За сухімі лічбамі паказчыкаў і статыстыкі стаяць карпатлівая праца мільёнаў нашых суграмадзян, стойкасць і мужнасць, штодзённыя асабістыя перамогі беларусаў, знакавыя дасягненні і паспяхова рэалізаваныя праекты ў розных сферах.

Нам ёсць чым ганарыцца!

Беларуская транспланталогія - візітная картка краіны

Сёння ў Рэспубліцы Беларусь аказваецца ўвесь спектр медыцынскіх паслуг. **«Здароўе нацыі - галоўнае багацце любой дзяржавы і аснова працвітання гэтай дзяржавы»**, - неаднаразова падкрэсліваў беларускі лідэр .

У адпаведнасці з праведзеным часопісам The Lancet вымярэннем эфектыўнасці доступу да аховы здароўя Беларусь абышла ўсе краіны СНД, саступіўшы толькі Балтыі, і заняла 46-е месца з 195 краін свету. Паводле рэйтынгу аўтарытэтнага амерыканскага агенцтва Bloomberg, Рэспубліка Беларусь заняла 49-е месца з 56 па эфектыўнасці нацыянальных сістэм аховы здароўя, апырэджваючы ЗША і Расію.

Аб дн аб з найбольш перадавых напрамкаў сучаснай беларускай медыцыны - транспланталогія. Пра гэта сведчыць і геаграфія замежных пацыентаў, якія прыязджаюць у Беларусь па дапамогу, і замежных калегаў, якія імкнуцца пераняць вопыт.

Беларусь уваходзіць у **top-10 краін арганнага донацтва** , апырэджваючы Аўстралію, Вялікабрытанію, Германію (больш чым у 2,5 разы), Канаду.

Менавіта ў сценах некалі 9-й гарадской клінічнай бальніцы (зараз Мінскі навукова-практычны цэнтр хірургіі, транспланталогіі і гематалогіі (далей - Цэнтр)) фактычна зараджалася сучасная служба арганнай трансплантацыі краіны. Сёння ўжо не толькі ў Цэнтры, але і ва ўсіх абласцях паспяхова праводзяць аперацыі па перасадцы ныркі. Больш за тое, у Гродзенскім і Брэсцкім рэгіёнах лекары пересажаюць сэрца, а ў Брэсце існуе праграма па трансплантацыі печані.

З 2008 года **колькасць перасадак у Беларусі вырасла ў 63 разы** . На сённяшні дзень размова ідзе пра больш за 4,5 тыс. Трансплантацый.

З 2008 года **экспарт паслуг вырас у 42 разы** і за 2018 год **склаў 7,5 млн. Долараў ЗША** . Рэнтабельнасць асобных тэхналогій перавышае 500%. Правёўшы адну складаную аперацыю замежнаму грамадзяніну, мы зарабляем дадатковыя грошы на лячэнне 5-6 беларусаў.

Поспехі медыкаў - гэта выратаваная лёсу і надзея на будучыню. Чакаецца, што да канца 2021 года ў Мінску адкрыецца новы корпус Цэнтра, разлічанага на 170 ложкаў і абсталяванага самым сучасным абсталяваннем. Тут будуць размяшчацца абсалютна ўсе напрамкі сучаснай хірургіі. Новы корпус дасць магчымасці не толькі для развіцця тых напрамкаў транспланталогіі, якімі ў Беларусі ўжо паспяхова валодаюць, але і для ўкаранення новых. Напрыклад, магчыма развіццё такіх праграм , як трансплантацыя канечнасцяў, маткі,

рэканструктыўнай хірургіі. Галоўнае - гэта будзе яшчэ і корпус з замкнёным цыклам аказання медыцынскай дапамогі, калі ў адным месцы пацыент зможа атрымаць усё неабходнае, пачынаючы ад простых аналізаў і абследаванняў і заканчваючы высокатэхналагічнымі аперацыямі ў любой галіне хірургіі.

Даступнае, камфортнае і бяспечнае жыллё - у прыярытэце

Жыллё - адна з базавых патрэбаў, якія забяспечваюць грамадзянам адчуванне эканамічнай стабільнасці і бяспекі, а таксама стымулююць іх да прадукцыйнай працы. Пытанне забеспячэння грамадзян якасным і даступным жыллём знаходзіцца на пастаянным кантролі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнка.

Ўсім катэгорыям грамадзян (па-за залежнасці ад узроўню забяспечанасці жыллём) дзяржава прадастаўляе магчымасці для паляпшэння жыллёвых умоў. Асноўны акцэнт на працягу існавання суверэннай дзяржавы робіцца на стварэнне камфортнага, даўгавечнага, эканамічнага па ўтрыманню і абслугоўванню жыллёвага фонду, які можа задавальняць жыллёвыя патрэбы цяперашняга і будучых пакаленняў грамадзян і забяспечваць даступнасць у набыцці жылля усіх слаёў насельніцтва.

Сённяя дзяржаўная жыллёвая палітыка рэалізуецца па двух асноўных напрамках - паляпшэнне жыллёвых умоў грамадзян з дзяржаўнай падтрымкай пры будаўніцтве (набыцці) жылля, дыферэнцыраванай па катэгорыям грамадзян, і без дзяржаўнай падтрымкі шляхам развіцця існуючых і стварэння новых фінансавых механізмаў, стварэння спрыяльных умоў для будаўніцтва жылля на камерцыйнай аснове.

Варта адзначыць, што *па забеспячэнні аб'ёмаў будаўніцтва жылля на аднаго жыхара Рэспубліка Беларусь займае адно з вядучых месцаў сярод краін СНД*. Так, у мінулым годзе ў эксплуатацыю ўведзена больш за 4 млн кв. метраў агульнай плошчы жылых дамоў. З агульнага аб'ёму, уведзенага ў эксплуатацыю жылля, 39,9% пабудавана для грамадзян, якія стаяць на ўліку для паляпшэння жыллёвых умоў, у тым ліку з дзяржаўнай падтрымкай - 28,7%. Арганізацыямі ўсіх формаў уласнасці пабудавана 46,9 тыс. Новых кватэр.

Прыняты комплекс мер па стрымліванні кошту будаўніцтва 1 кв.м. жылля з дзяржаўнай падтрымкай. Так, па справаздачным дадзеным за 2019 год цана квадратнага метра жылля з прымяненнем мер дзяржаўнай падтрымкі склала 926 рублёў пры зададзеным параметры у 1 020 рублёў.

На асаблівым кантролі кіраўніка дзяржавы знаходзіцца пытанне будаўніцтва жылля для шматдзетных сем'яў. Асноўнае патрабаванне - **« пабудаваць перш за ўсё камфортным жыллё для тых, хто спарадзіў трое, пяцёра ці сямёра дзяцей »** .

Прэзідэнт краіны А. Р. Лукашэнка яшчэ ў лістападзе 2018 года на рэспубліканскім семінары-нарадзе аб павышэнні эфектыўнасці будаўнічага комплексу Беларусі паставіў задачу за два гады ліквідаваць ўтварылася чарга маючых патрэбу ў паляпшэнні жыллёвых умоў сярод шматдзетных сем'яў.

Штогод **аб'ёмы будаўніцтва жылля для шматдзетных сем'яў павялічваюцца** . Толькі у 2019 годзе ўведзена ў строй каля 10,4 тыс. Кватэр . Пры гэтым накіравана на паляпшэнне жыллёвых умоў 14 396 шматдзетных сем'яў. У гэтым годзе на будаўніцтва плануецца накіраваць звыш 15 тысяч сем'яў гэтай катэгорыі.

За гады незалежнасці шырокае развіццё атрымала індывідуальнае будаўніцтва. Прэзідэнт падтрымаў беларусаў, якія імкнуцца будаваць сваё індывідуальнае жыллё, на якое сёння прыпадае больш за 40% ад агульнага аб'ёму жыллёвага будаўніцтва. **« Жыць у сваім доме, на сваёй зямлі - імкненне блізкае і зразумелае кожнаму беларусу »** , - заявіў Кіраўнік дзяржавы.

Большасць індывідуальных жылых дамоў ўводзіцца ў эксплуатацыю ў сельскіх населеных пунктах (57,6% індывідуальных дамоў).

Актыўна вядзецца **будаўніцтва арэнднага жылля** арганізацыямі. Толькі у 2019 годзе ў рэспубліцы ўведзена ў эксплуатацыю больш за 130 тыс. кв. метраў арэнднага жылля.

У мэтах павышэння камфортнасці пражывання ў рэспубліцы ажыццяўляецца **будаўніцтва энергаэфектыўных жылых дамоў** , у першую чаргу шматкватэрных жылых дамоў у энергаэфектыўным выкананні.

Рашэнне жыллёвага пытання было і застаецца найважнейшым напрамкам сацыяльнай палітыкі дзяржавы.

Харчовая бяспека - найважнейшая складнік нацыянальнай бяспекі

Стабільнасць у харчовай сферы - глабальная праблема сусветнай супольнасці. Яна вызначае прыярытэты нацыянальнай палітыкі ўсіх без выключэння дзяржаў свету. Не выпадкова стаўка на развіты аграрны сектар як н а адзін з прыярытэтаў развіцця Беларусі была зроблена яшчэ на світанку нашай незалежнасці.

Сельскагаспадарчая вытворчасць ўжо даўно выйшла за рамкі яго разгляду выключна як часткі эканомікі. **«Прадукты харчавання - гэта**

палітыка, і ўнутраная, і знешняя. Ад стану спраў у аграпрамысловым комплексе шмат у чым залежаць дабрабыт і сацыяльна-палітычная стабільнасць у краіне »- неаднаразова падкрэсліваў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнка.

Харчовая бяспека ў Рэспубліцы Беларусь дасягнутая: краіна практычна цалкам забяспечвае свае патрэбнасці ў харчаванні - імпорт складае менш за 10% усяго аб'ёму спажывання.

Па такіх прадуктах, як яйкі, мяса, малако, узровень самазабеспячэння ў 1,3-2,3 разы перавышае патрэба. На сённяшні дзень *ўзровень самазабеспячэння па мясе і мясных прадуктах - 135,2%, малочныя прадукты - 235,1%* .

Вытворчасць сельскагаспадарчай прадукцыі на душу насельніцтва ў рэспубліцы адпавядае ўзроўню развітых краін і па многіх пазіцыях (вытворчасць бульбы, буракоў цукровай, мяса, малака) перавышае паказчыкі, дасягнутыя ў краінах СНД.

Па дадзеных Харчовай і сельскагаспадарчай арганізацыі ААН, *па валавому збору (у вартасным выражэнні) ільновалакна Беларусь знаходзіцца на 3-м месцы ў свеце, жыта - на 5-м, журавін - на 10-м, цукровых буракоў - 14-м, трускаўкі - на 15-м месцы* .

Па вытворчасці малака на душу насельніцтва рэспубліка займае адну з якія лідыруюць пазіцый у свеце і апыраджае такія краіны, як Расійская Федэрацыя, Украіна, Казахстан. Прычым па пахта, ёгурт, кефіру займае другі радок сусветнага рэйтыngu, па масле сметанковаму - трэцюю, па малако і вяршкі згушчаныя і сухім - чацвёртую, па малочнай сыроватцы - шостую. Вытворчасць малака на душу насельніцтва ў краіне дасягнула 785 кілаграмаў.

Таксама Беларусь *уваходзіць у 10-ку краін - лідэраў па экспарце мяса* , пры гэтым па мясе птушкі займае чацвёрты радок сусветнага рэйтыngu, па ялавічыне астуджанай - пятую і па ялавічыне замарожанай - шостую.

Па вытворчасці мяса ў забойным вазе на душу насельніцтва (132 кг) наша краіна, як і па малаку, апыраджае Расійскую Федэрацыю, Украіну, Казахстан. На аднаго жыхара Рэспублікі Беларусь вырабляецца мяса удвая больш, чым у названых дзяржавах.

У цэлым у 2019 годзе *экспарт сельскагаспадарчай прадукцыі і прадуктаў харчавання ў Беларусі склаў больш за 5,5 млрд. Даляраў ЗША* .

Прыярытэтнымі напрамкамі развіцця АПК на 2021 - 2025 з'яўляюцца развіццё канкурэнтаздольнага і экалагічна бяспечнага сельскай гаспадаркі, арыентаванай на ўмацаванне харчовай бяспекі Рэспублікі Беларусь, забеспячэнне паўнацэннага харчавання і здаровага ладу жыцця насельніцтва, захаванне і развіццё сельскай мясцовасці.

Развіццё транспартнай сферы - аснова працвітання Беларусі

Геаграфічнае становішча Беларусі абумовіла яе ролю ў якасці транзітнай дарожнай дзяржавы: тэрыторыю нашай краіны перасякаюць **2 транс'еўрапейскіх транспартных калідора**, вызначаных па міжнароднай класіфікацыі пад нумарам II (Захад - Усход) і пад нумарам IX (Поўнач - Поўдзень) з адгалінаваннем IХВ.

Падтрыманні ў належным стане найважнейшых міжнародных транспартных магістраляў надаецца самая сур'ёзная ўвага. Прадпрыемствы галіны робяць усё магчымае, каб праезд па міжнародных магістралях быў максімальна бяспечным, хуткім і больш камфортным. Галоўныя дарогі рэспублікі - гэта візітная картка краіны, праўду е здабытак беларускага народа .

Практычна ўсе рэспубліканскія аўтамабільныя дарогі маюць ўдасканаленае пакрыццё. **Шчыльнасць дарожнай сеткі** агульнага карыстання складае 418 км на 1 тыс. Км² тэрыторыі і **з'яўляецца адной з самых высокіх сярод краін-удзельніц Садружнасці Незалежных Дзяржаў** (у Расіі - 64 км / 1000км², Казахстане - 36 км / 1000км², Азербайджане - 219 км / 1000км², Украіне - 281 км / 1000км²).

Развіццё сферы паслуг, у тым ліку прыдарожнага сэрвісу, таксама з'яўляецца важным напрамкам ем павышэння транзітнага і турыстычнага патэнцыялу Беларусі. Усе ўводныя аб'екты сэрвісу адказваюць сучасным патрабаванням па якасці якія прадстаўляюцца паслуг. **Як адзначаў Частка дзяржавы: «Мы транзітная краіна, і шмат хто ад гэтага маем»**. Р азвіццё транспартнай інфраструктуры вядзецца не толькі ў інтарэсах Беларусі, але і гуляе вялікую ролю ў міжнародным плане.

Беларускія міжнародныя аўтамабільныя перавозчыкі штогод дэманструюць станоўчыя тэндэнцыі па росце аб'ёмаў перавозак грузаў. Так, **экспарт паслуг на перавозках грузаў аўтамабільным транспартам за 2019 год склаў парадку 1,4 млрд. Даляраў**. Пры гэтым м еждународнай грузаперавозкі аўтатранспартам займаюць другое месца ў Беларусі ў экспарце паслуг, саступаючы толькі паслугам ў сектары ІТ.

Асобным артыкулам экспарту можа стаць **электромобилестроение**. Гэта перспектыўны напрамак для далейшага развіцця нашай краіны, улічваючы, што БелАЭС стане уласным пастаўшчыком электраэнергіі. Развіццё электратранспарту - прамое даручэнне Кіраўніка дзяржавы.

Даведачна.

Глабальная праца па распрацоўцы электратранспарту ў краіне пачалася са знакамітай ўжо сёння распрацоўкі электрамабіля на базе кузава і шасі Geely SC7 (2017 год).

Зараз МАЗ вырабляе вопытныя ўзоры аўтобуса на электрычнай цязе мадэлі 303 і гатовы наладзіць серыйную вытворчасць такой тэхнікі. Да траўня 2021 г. ланіруецца вырабіць 10 электробусов МАЗ і накіраваць іх на эксплуатацыю ў рэгіёны краіны.

Беларусь гатова вырашаць задачы любой складанасці ў галіне электратранспарту. Распрацавана канцэпцыя развіцця электратранспарту да 2030 года, арганізуецца інфраструктура для даследаванняў і выпрабаванняў кампанентаў сілавога электрапрывада. Паведамляецца аб распрацоўках легкавых аўтамабіляў, грузапасажырскіх, мінівэнаў, створаны ўзор льдозалівочнага камбайна з электрапрывадам, дасведчаныя ўзоры электравеласіпедаў, электроскутер, электросамокатов. Арганізаваны эксперыментальны ўчастак па зборцы літый-іённых акумулятарных батарэй для персанальных электрычных МС.

Па самых сціпрых падліках, да 2025 года па беларускіх дарогах будут калясіць 600 тысяч электрамабіляў. Акрамя відавочнага эфекту - развіцця тэхналогій і экалагічнасці, - электратранспарт забярэ на сябе частку энергіі, атрыманай на БелАЭС.

Беларусь - з порт Іўная краіна

Кіраўнік дзяржавы, Прэзідэнт Нацыянальнага алімпійскага камітэта Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнка падкрэсліў: «Спорту ў нашай краіне надаецца вялікая ўвага. Гэта не толькі здароўе нацыі, але і велізарны пласт нашай ідэалагічнай працы, а значыць - адзін з прыярытэтаў дзяржаўнай палітыкі».

Больш за тое, «б лагодаря перамогам беларускіх атлетаў фармуецца імідж дзяржавы, выхоўваецца патрыятызм», - асабліва адзначыў беларускі лідэр.

Ўсім свеце вядомыя імёны праслаўленых беларускіх спартсменаў сучаснасці - дзюдаіста Ігара Макарава, бягучы на 100 м Юліі Несцярэнка, вясляркі Кацярыны Карстэн, тэнісістаў Максіма Мірнага і Вікторыі Азаранкі, стрэлка Сяргея Мартынава, Героя Беларусі, біятланісткі Дар'і Домрачавай, фрыстайлістаў Аляксея Грышына, Антона Кушніра, Алы Цупер, Ганны Гуськовай і многіх іншых.

Дзякуючы ўвазе кіраўніцтва краіны, за апошнія 26 гадоў у Беларусі значна ўмацавалася матэрыяльна-тэхнічная база спорту.

Рэканструяваны цэнтральныя стадыёны, алімпійскія спартыўныя комплексы. Заснаваны імяныя стыпендыі Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь. Далейшае развіццё атрымалі алімпійскія віды спорту: хакей, біятлон, футбол, лёгкая атлетыка, бокс, акадэмічная веславанне, тэніс, цяжкая атлетыка і інш.

Створаны ўмовы для развіцця дзіцячага і юнацкага спорту, росту майстэрства беларускіх спартсменаў .

За перыяд суверэннага развіцця Беларусі нашы спартсмены прынялі ўдзел у сямі зімовых і шасці летніх Алімпійскіх гульнях. Па выніках летніх Алімпіяд у скарбонцы Рэспублікі Беларусь 78 медалёў (12 залатых, 27 сярэбраных, 39 бронзавых). На зімовых Алімпійскіх гульнях заваявана 18 медалёў (у тым ліку 8 залатых, 5 сярэбраных, 5 бронзавых).

З 21 па 30 чэрвеня 2019 г. Рэспубліка Беларусь прымала **II Еўрапейскія гульні**. Маштабны міжнароднае свята быў арганізаваны як для спартсменаў і балельшчыкаў, так і для ўсіх людзей.

I Гры прайшлі на высокім узроўні. Практычна ўсе замежныя госці адзначылі якасную арганізацыю Гульняў, а таксама зьвярнілі ўвагу на душэўнасць і адкрытасць усіх, з кім прыходзілася ім сутыкацца ў Беларусі, няхай гэта будзе звычайныя мінакі на вуліцах, валанцёры альбо служба аховы.

У найбуйнейшым мультыспартыўнай форуме **прынялі ўдзел больш за 3500 спартсменаў з 50 краін** : яны разыгралі 200 камплектаў узнагарод у 15 відах спорту (23 дысцыплінах).

На Гульні акрэдытаваліся больш за 1 тыс. Журналістаў (у іх ліку больш за 600 замежных з 160 дзяржаў). Сотні тысяч гледачоў на трыбунах арэн і ля экранаў тэлевізараў у 196 краінах сачылі за праходзячымі спартыўнымі спаборніцтвамі. У Гульнях прынялі ўдзел 8,7 тыс. Валанцёраў, без дапамогі якіх было б немагчыма стварыць шчырую і добразычлівую атмасферу спартыўных спаборніцтваў.

Зборная Беларусі заняла 2-е месца ў неафіцыйным камандным заліку, заваяваўшы 69 медалёў (24 - залатых, 16 - срэбных, 29 - бронзавых) (на I Еўрапейскіх гульнях 2015 года беларускія спартсмены занялі 7-е месца ў камандным заліку) .

На правядзенне II Еўрапейскіх гульняў беларускаму боку не прыйшлося марнаваць гіганцкія сумы, паколькі фінансаванне рэканструкцыі і будаўніцтва шэрагу новых спартыўных аб'ектаў было прадугледжана яшчэ задоўга да абвясчэння г.Мінска месцам правядзення Гульняў. Паводле інфармацыі Міністэрства фінансаў Рэспублікі Беларусь, за ўсё на правядзенне II Еўрапейскіх гульняў выдаткавана каля 270 млн. Долараў ЗША, пры гэтым бюджэтныя сродкі

складзены Ці каля 133 млн. Даляраў. Для параўнання: бюджэт І Еўрапейскіх гульняў у Баку склаў 1,12 млрд. Да лларов ЗША.

Масштабы міжнароднага свята дазволіў пераўтварыцца ў не толькі сталіцу нашай краіны: у парках было створана шмат месцаў для актыўнага баўлення часу людзей, з'явілася шмат прыгожых дызайнерскіх шыльдаў, абноўленыя фасады будынкаў і інш. Але і кожны беларус змог адчуць паляпшэння: была аказана дапамога абласным транспартным прадпрыемствам у набыцці 77 аўтобусаў; завершана рэканструкцыя аднаго з найбуйнейшых пунктаў пропуску «Брузгі» на беларуска-польскай мяжы, што дазволіла павялічыць прапускную здольнасць амаль на 20%; адрамантаваны асноўныя аўтамагістралі; у Студэнцкай вёсцы пабудавана два новыя інтэрнаты, а астатнія прайшлі сур'ёзную мадэрнізацыю і інш.

Таксама, палічым і спорт высокіх дасягненняў, у дзяржаве надаецца значная ўвага арганізацыі фізкультурна-аздараўленчай работы з насельніцтвам. Як следства, у Беларусь усі сёння модна быць здаровым і фізічна моцным.

Беларусь - фестывальны цэнтр Еўропы

Сёння Рэспубліка Беларусь з'яўляецца культурным цэнтрам Еўропы, пра што Сьведчачы т *штогадовае правядзенне амаль 60 міжнародных, рэспубліканскіх і рэгіянальных фестываляў* на беларускай зямлі.

Варта адзначыць, што Беларусь удзельнічае ў міжнародным дзіцячым конкурсе «Еўрабачанне» з моманту яго заснавання (2003 г.) і ўжо двойчы станавілася яго «гаспадыняй» (2010 і 2018 гадах). Сапраўдным святам для беларускага народа сталі перамогі нашых юных выканаўцаў Ксеніі Сітнік і Аляксея Жыгалковіча, за якімі сачылі ва ўсіх частках сьвету. Аўтарытэт нашай краіны, заваяваны ўдзельнікамі гэтага рэзананснага конкурсу, адыграў сваю ролю ў тым, што *Беларусь бы ла першай краінай, перамагала на дзіцячым «Еўрабачанні» двойчы*.

Выбітным культурным брэндам Рэспублікі Беларусь стаў **Міжнародны Фестываль мастацтваў «Славянскі базар у Віцебску»**. «Праз мастацтва - да міру і ўзаемаразумення» - гэтая жыццесцвярджальная ідэя, закладзеная ў канцэпцыю «Славянскага базару» у год яго заснавання, і сёння застаецца вельмі актуальнай і сучаснай. Можа быць, нават актуальней вялікім і сучасным, чым дзесяцігоддзі таму.

Фестываль ярка і самабытна прапагандуе сучасную і традыцыйную культуру Беларусі на міжнародным узроўні, паспяхова

выконваючы місію захавання адзінага творчага прасторы славянскіх народаў.

Геаграфія фестывалю ахоплівае пяць кантынентаў і ўжо перавышае 75 краін . За мінулыя гады на фестывалі пабывалі дзясяткі тысяч найлепшых прадстаўнікоў славянскай і сусветнай культуры, у тым ліку з такіх экзатычных краін, як Бразілія, Гвінея, Манголія, Нікарагуа, Сінгапур, Трынідад і Табага, а таксама іншых дзяржаў, якія паказалі свае дасягненні ў галіне музыкі, тэатра, кіно, народнага мастацтва.

Віцебскі фестываль служыць самым высакародным мэтам. **«Тут заўсёды пануе унікальная атмасфера міжнацыянальнай дружбы, якая існуе па-за дзяржаўных межаў, па-за палітычных і рэлігійных поглядаў і перакананняў»**, - падкрэсліў Кіраўнік дзяржавы А. Р. Лукашэнка .

Удзел у фестывалі прадстаўнікоў з мноства краін сведчыць не толькі аб яго папулярнасці, але і аб усё большай аўтарытэце Беларусі ў супольнасці нацый. Свята мастацтва і дружбы «Славянскі базар» - аднагодак суверэннай і незалежнай Беларусі. За гэтыя гады ён стаў сапраўднай жамчужынай міжнароднага фестывальнага руху і візітнай карткай краіны.

Рэспубліканскае свята "Купалле" ("Александрыя збірае сяброў") - яшчэ адзін нацыянальны культурны сімвал краіны. За 10 гадоў свайго існавання святкаванне стала яркім сімвалам братняй дружбы народаў Беларусі, Расіі і Украіны. Ён так і задумваўся - як свята, які аб'ядноўвае суседзяў. **Паводле слоў беларускага лідэра, «гэтая сувязь паўстала з перажытых разам цяжкіх і слаўных часоў, пераплялася агульнымі культурнымі падзеямі, ўмацавалася сямейнымі саюзамі, зрабіла нас моцнымі ў нашым духоўным адзінстве»** .

Гэта свята - наша спадчына. У ім - усё тое, што так ўласціва беларусам: наш нацыянальны каларыт, гармонія з прыродай, любоў да сваіх традыцый і гісторыі, пошук шчасця, імкненне да заповітнай мэты і, вядома, гасціннасць.

Штогод свята «Купалле» збірае тысячы гасцей, прафесійных і аматарскіх творчых калектываў, артыстаў, майстроў народнай творчасці. Калі першае свята сабраў 3 тысячы чалавек, то ў **2017 годзе на мерапрыемстве пабывала ўжо больш за 100 тысяч гасцей** , у тым ліку з Германіі, Літвы, Латвіі, Польшчы, Эстоніі, Японіі. З кожным годам узрастае цікавасць у гасцей і ўдзельнікаў да гэтага мерапрыемства, павялічваецца колькасць краін-удзельніц. Такія сустрэчы - лепшая народная дыпламатыя, якая адкрывае людзям нашу самабытную і цудоўную краіну.

Рэспубліканскі фестываль нацыянальных культур - зарадзіўся ў 1996 годзе і стаў унікальным культурнай падзеяй, які аб'ядноўвае прадстаўнікоў розных нацыянальнасцяў, якія жывуць і працуюць у Беларусі. Фестываль мае вялікае значэнне для захавання міжнацыянальнай згоды і сацыяльнай стабільнасці Беларусі. За час свайго існавання фестываль пад сваёй эгідай аб'яднаў больш за 35 нацыянальнасцяў.

З 1994 года ў Беларусі праходзіць **Мінскі міжнародны фестываль « Лістапад »**. Кінафестываль стаў візітнай карткай Беларусі на міжнародным кінапрасторы. Штогод яго мерапрыемствы наведваюць больш за 20 000 гледачоў і больш за 100 гасцей з усяго свету.

Захаванне і пр і множанне гісторыка-культурнай спадчыны беларускага народа

Культура ў сучасным свеце набывае ўсё большую палітычную сілу і значэнне. У Рэспубліцы Беларусь асаблівая ўвага надаецца нацыянальнай культуры. Дадзеная ўстаноўка шмат у чым абумоўлена пазіцыяй **Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнка: « Ствараючы духоўную, маральную і культурную асновы для жыцця будучых пакаленняў беларусаў, мы таксама забяспечваем нацыянальную бяспеку і ўмацоўваем суверэнітэт краіны »**.

Наша краіна валодае надзвычай багатым гісторыка-культурным, маральным, інтэлектуальным спадчынай і традыцыямі. Архітэктурныя помнікі, музеі, тэатральна-канцэртная сфера, культурна-асветныя ўстановы, плеяда таленавітых, высокапрафесійных дзеячаў мастацтва ствараюць усе магчымасці для развіцця духоўнага жыцця грамадзян.

Важнасць захавання рукатворных жамчужын беларускай культуры відавочная. Так, **завяршылася рэканструкцыя музея Бялыніцкага-Бірулі** ў Магілёве. Быў не толькі ўзноўлены гістарычнае аблічча помніка архітэктурны (а гэта дом купца Анташкевіча 1780 года пабудовы), але і створана унікальнае мастацкае прастору, дзе могуць ажыццяўляцца розныя праекты.

Другое нараджэнне пасля **рэканструкцыі атрымаў Нацыянальны акадэмічны тэатр імя Я.Купалы** ў Мінску. Часам нават здаецца, што на сцэне па-новаму загучалі многія п'есы, якія спрыяюць падняцці нацыянальнай самасвядомасці, рэстаўрацыі гістарычнай памяці: «Тутэйшыя», «Пінская шляхта», «Пан Тадэвуш».

Актыўныя **рэстаўрацыйныя работы праводзіліся і праводзяцца на дзясятках аб'ектаў на ўсёй рэспубліцы** - гэта замкі ў Нясвіжы, Навагрудку, Гальшанах, Крэве, Спаса-Праабражэнская царква ў Полацку, рэканструкцыя былога палацавага комплексу роду Сапегаў у

г.п.Ружаны Пружанскага раёна, капліцы князёў Паскевічаў (помнік гісторыі і архітэктуры XIX стагоддзя), а таксама комплексу былога калегіума езуітаў у аг.Юровічы Калінкавіцкага раёна і многія іншыя. Праводзіцца маштабная рэканструкцыя Нацыянальнага мастацкага музея - культурнай скарбніцы рэспублікі, якая валодае адным з найбуйнейшых сходаў ва Усходняй Еўропе. *Будаўніцтва «беларускага дыяманта» - Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі, адкрыццё новага будынка Беларускага дзяржаўнага музея гісторыі Вялікай Айчыннай вайны* - усё гэта культурныя дасягненні нашай краіны, якімі па праву могуць ганарыцца і ся беларусы.

Штогод за кошт сродкаў фонду Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь па падтрымцы культуры і мастацтва накіроўваюцца сродкі на рэканструкцыю і рэстаўрацыю аб'ектаў гісторыка-культурнай спадчыны Беларусі.

Апора на традыцыі і каштоўнасці народа, служэнне людзям, духоўнае і ідэйны ўмацаванне незалежнасці краіны - вось стратэгічнае бачанне беларускай дзяржавы ў адносінах да нацыянальнай культуры.

Беларусь - бяспечная краіна

Успомнім «ліхія» 90-ыя. Смута і хаос, бандытызм і карупцыя. Злачыннасць замахнулася не толькі на бяспеку грамадзян, але і на саму дзяржаву. І толькі б лагодаря мэтанакіраванай дзейнасці кіраўніцтва краіны Беларусь дасягнула міру, спакою, стабільнасці і згоды ў грамадстве. **« Кожны грамадзянін павінен быць упэўнены, што ён надзейна абаронены дзяржавай. Гэта задача ўсіх органаў улады », - неаднаразова падкрэсліваў А. Р. Лукашэнка.**

Сёння пераважная *большасць грамадзян краіны* (каля 85%), ацэньваючы ўзровень асабістай бяспекі, лічаць, што *адчуваюць сябе ў бяспецы* , знаходзячыся на вуліцы і ў грамадскіх месцах.

На працягу апошніх гадоў у Беларусі захоўваецца ўстойлівая тэндэнцыя па зніжэнні ўзроўню злачыннасці. *Менш стала цяжкіх і асабліва цяжкіх злачынстваў* і, а самае галоўнае - *менш грамадзян загінула і паранена ў выніку крымінальных дзей* . Так , па дадзеных МУС, у студзені-снежні 2019 г. доля асабліва цяжкіх і цяжкіх злачынстваў у агульнай колькасці зарэгістраваных злачынстваў склала 11,5%.

У структуры злачыннасці за мінулы год пераважалі менш цяжкія (67,6%) і не ўяўляюць вялікай грамадскай небяспекі (амаль 21%) крымінальна каральныя дзеянні. Пастаянна зніжаецца ўзровень рэцыдыўнай злачыннасці, колькасць загінуўшых у выніку крымінальных дзей.

Рэспубліка Беларусь па версіі сэрвісу Numbeo ў *рэйтунгу краін з найменшай узроўнем злачыннасці і найбольш высокім узроўнем бяспекі* заняла *16 месца сярод 128 дзяржаў*, апырэдзіўшы краіны - суседкі нашай рэспублікі: 25 месца - Польшча, 36 - Літва, 43 - Латвія, 56 - Расія, 84 - Украіна.

Па дадзеных таго ж сэрвісу сярод 328 гарадоў з усіх кантынентаў планеты, г.Мінск размясціўся на 37-м радку.

Няўхільна працягваецца зніжэнне ўзроўню нарказлачыннасці. Гэтаму ў значнай ступені спрыяла прыняцце Дэкрэта Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 28 снежня 2014 г. № 6 "Аб неадкладных мерах па супрацьдзеянні незаконнаму абароту наркотыкаў". Так, па выніках 2019 года (да ўзроўню 2015 году) *колькасць нарказлачынстваў у краіне скарацілася ў 1,6 разы*, у тым ліку учыненых непаўналетнімі або пры іх саўдзеле - у 3,7 разы, а выпадкаў передоз вок наркотыкамі - у 3,8 разы (з іх асобамі, якія не дасягнулі васемнаццацігадовага ўзросту, - у 37 разоў).

Ўзровень дарожнай бяспекі ў краіне знаходзіцца на высокім узроўні: п оследовательно зніжаецца колькасць ДТЗ, а таксама колькасць загінуўшых і параненых у аўтааварыях людзей.

Па адносных паказчыках зніжэння аварыйнасці (колькасць загінулых на 1 млн жыхароў) *Рэспубліка Беларусь дасягнула сярэднеўрапейскага ўзроўню* (58; у сярэднім па Еўропе - 57) і *перасягнула* па гэтым крытэры *бліжэйшых суседзяў* (Літва - 61, Польшча - 76, Латвія - 78, Украіна - 79, Расія - 124).

Паводле рэйтыngu «Глабальны індэкс тэрарызму - 2019», Рэспубліка Беларусь з яшчэ 26 краінамі *ўваходзіць у лік найбольш бяспечных краін з пункту гледжання пагрозы тэрарыстычных нападаў*.

Па словах Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь, наша краіна па праву з'яўляецца *«астраўком міру, спакою і парадку», «востравам бяспекі на Еўразійскім кантыненте»*.

Курс на пабудову ІТ-краіны

Інфармацыйныя тэхналогіі аказваюць вялікі ўплыў як на нацыянальную эканоміку ў цэлым, так і на па ўсіх едневную жыццё насельніцтва краіны, у прыватнасці. Дынамічнае развіццё большасці галін звязана з укараненнем інфармацыйных і камунікацыйных тэхналогій. Гісторыя развіцця ІТ-сектара ў Беларусі налічвае дзесяцігоддзі. Яшчэ ў савецкі час у краіне была створана моцная школа матэматыкаў, інжынераў, праграмістаў. І, зразумела, гэтыя спецыялісты

станавіліся рухаючай сілай самых прагрэсіўных праектаў і ўкаранення інавацый ва ўсе галіны эканомікі.

У суверэннай Беларусі ІТ-сектар з кожным годам ператвараецца ва ўсё больш магутны драйвер эканомікі краіны, сферу стратэгічнага значэння. У 2005 годзе па рашэнні кіраўніка дзяржавы быў створаны Парк высокіх тэхналогій (ПВТ). Дзякуючы пастаяннай падтрымцы Кіраўніка дзяржавы ён стаў вядучым кластарам ІТ і высокіх тэхналогій ва Усходняй Еўропе і СНД.

21 снежня 2017 г. быў падпісаны Дэкрэт Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь № 8 «Аб развіцці лічбавай эканомікі», які стварыў беспрэцэдэнтныя ўмовы для развіцця ІТ -отраслі.

Беларускі лідэр паабяцаў і далей аказваць усялякую падтрымку ІТ-сектару : **«Мы ўзялі з вамі гэты курс, і мы налева-направа наймысна» хістацца "не будзем. Мы будзем ісці прама. Калі трэба дзесьці вострыя куты абыйсці, якія нам сёння не патрэбныя, мы іх абыдзем, але я вас падтрымліваў і буду падтрымліваць. Таму што па вялікім рахунку вы мае дзеці. Я сваімі рукамі, як умеў, вас ствараў, а потым вы выраслі, пачалі прапаноўваць, як ісці. Мы будзем рухацца ў гэтым кірунку настолькі эфектыўна, наколькі вы гэтага захочаце»** .

Ўклад Парку высокіх тэхналогій у рост ВУП сувымерны з ключавымі галінамі беларускай эканомікі. Рэкордны **экспарт ПВТ у 2019 годзе склаў 2 млрд. 195 млн. Долараў ЗША (рост - 155%)** . Для параўнання: у Расіі аналагічны экспарт вырас на 10%, ва Украіне - на 15%. Дзякуючы ПВТ Беларусь значна апярэджвае Расію, ЗША, Кітай, Індыю, Японію, Паўднёвую Карэю і многія іншыя тэхналагічныя краіны па экспарце камп'ютарных паслуг на душу насельніцтва.

Такім чынам, Парк высокіх тэхналогій забяспечвае стабільны прыток цвёрдай валюты ў краіну, што ў сваю чаргу умацоўвае курс беларускага рубля і стрымлівае інфляцыю.

Знешнегандлёвае сальда ПВТ у 2019 годзе склала плюс 2 млрд . даляраў. У 2019 годзе гэта фактычна «даць выйсці» сальда знешняга гандлю таварамі і паслугамі Беларусі з глыбокага мінуса. Без ПВТ адмоўнае сальда краіны было б у 9 разоў больш.

Парк высокіх тэхналогій у 2019 годзе заплаціў у бюджэт больш падаткаў, чым усе прадпрыемствы Мінпрама, Мінсельгасхарча, Мінбудархітэктуры і многіх іншых галін.

У цяперашні час у Парку **працуе каля 61 тыс. Чалавек** , а гэта 1,4% ад занятых у эканоміцы Беларусі, і яны **вырабляюць 3,5% ВУП нашай краіны** . За два гады **колькасць рэзідэнтаў ПВТ вырасла ў 4 разы** і дасягнула 818 кампаній. Сёння ў Парку прадастаўлены роўныя

магчымасці як буйным валаўтваральных прадпрыемствах з тысячамі супрацоўнікаў, так і суб'ектам малога бізнэсу.

Пры гэтым ПВТ вырашае праблему занятасці моладзі. У яго кампаніях працуюць больш за 57% маладых людзей ва ўзросце да 31 года. Прычым варта адзначыць, што беларускія праграмісты не імкнуцца з'язджаць за мяжу, а аддаюць перавагу працаваць у Беларусі.

Парк высокіх тэхналогій - гэта развіццё рэгіёнаў. Сёння рэзідэнтамі ПВТ за межамі Мінска з'яўляюцца 82 кампаніі, дзе створана каля 4 000 працоўных месцаў.

Парк высокіх тэхналогій - гэта замежныя інвестыцыі. Больш за 40% рэзідэнтаў ПВТ - прадпрыемствы з замежным капіталам. У Парку працуюць 90 цэнтраў распрацоўкі замежных карпарацый. ***Сума прамых замежных інвестыцый за 2019 год - 285 млн. Долараў ЗША .***

Парк высокіх тэхналогій - гэта імідж Беларусі . У 2019 годзе ПВТ наведалі больш за 120 замежных дэлегацый - ад намеснікаў міністраў і дырэктараў кампаній да прэм'ераў, спікераў і прэзідэнтаў.

Унікальнасць ПВТ складаецца ва ўдалым спалучэнні якаснага тэхнічнай адукацыі, высокага ўзроўню прафесіяналізму ІТ - спецыялістаў і дзяржаўнай падтрымкі ІТ - галіны. За час свайго існавання ў ПВТ выраслі сотні новых кампаній з новымі прадуктамі і напрамкамі, якія сталі многымі кропкамі апоры ўсёй ІТ - галіны Беларусі , фарміруючы аснову яе доўгатэрміновай стабільнасці.

Развіццё прамысловага патэнцыяла Беларусі

Рэспубліка Беларусь - экспертна-арыентаваная дзяржава з развітой прамысловасцю і сектарам паслуг. Нягледзячы на розныя цяжкасці , Беларусь захавала свой прамысловы патэнцыял. У гэтай галіне вырабляецца чвэрць валавога ўнутранага прадукту, засяроджана парадку 37% усіх асноўных сродкаў рэспублікі, працуе 23,6% ад агульнай колькасці, занятых у эканоміцы.

Штогод каля ***70% прадукцыі*** , што вырабляецца прамысловымі прадпрыемствамі Беларусі, ***рэалізоўваецца за мяжу*** .

У сусветным рэйтынгу краін па індэксе канкурэнтаздольнасці прамысловасці (СІР) Беларусь займае 46 пазіцыю , з вялікім адрывам апярэджваючы краіны СНД, акрамя Расійскай Федэрацыі (справаздача за 2018 г., сфармаваны на падставе значэнняў паказчыкаў за 2016 г.). Сярод краін Еўразійскай эканамічнага саюза (ЕАЭС) па індэксе СІР Беларусь таксама саступае толькі Расійскай Федэрацыі, якая займае 32-е месца ў свеце. Сярод дзяржаў Еўрапейскага саюза Беларусь саступае 21 краіне і знаходзіцца на ўзроўні Люксембурга і Эстоніі.

Аснову прамысловай вытворчасці рэспублікі складае апрацоўчая прамысловасць. На яе долю у 2019 годзе прыпадала 88,6% агульнага

аб'ёму вытворчасці прадукцыі. Вядучымі галінамі апрацоўчай прамысловасці з'яўляюцца харчовая прамысловасць, вытворчасць нафтапрадуктаў, машынабудаванне, хімічнае вытворчасць.

Удзельная вага вытворчасці калійных угнаенняў складае шостую частку сусветнага вытворчасці.

Беларусь спецыялізуецца на вытворчасці грузавых аўтамабіляў, аўтобусаў і спецыяльных машын. Тут таксама вырабляецца розная сельскагаспадарчая тэхніка. Рэспубліка Беларусь - *рэгіянальны лідэр па вытворчасці трактароў*, іх у краіне вырабляецца каля 80% ад агульнага аб'ёму вытворчасці краін ЕАЭС. Таксама гэта краіна - буйны вытворца сельскагаспадарчых машын (камбайнаў, розных відаў кормаўборачнай тэхнікі і агрэгатаў). Беларусь *уваходзіць у групу вядучых сусветных вытворцаў кар'ернай тэхнікі*: прадукцыя Беларускага аўтамабільнага завода займае трэць сусветнага рынку кар'ерных самазвалаў.

У верасні 2013 года **БелАЗ** прэзентаваў *кар'ерны самазвал*, здольны перавозіць грузы вагой **450 тон**. Яго з'яўленне стала вялікай падзеяй не толькі для прадпрыемства і машынабудаўнічай галіны ў цэлым, але і для горназдабыўных кампаній з усяго свету. Самазвал трапіў у Кнігу рэкордаў Гінеса адразу па двух пазіцыях - як самы вялікі грузавы транспартны сродак і як самы вялікі кузаў для перавозкі грузаў. Больш за тое, падчас правядзення экспертнай ацэнкі на пастаноўку рэкорду аўтамабіль перавёз нават больш заяўленай вагі - 503,5 тоны. Для таго, каб было больш зразумела - столькі месяцаў дзесяць чыгуначных вагонаў. Сам самазвал вельмі вялікіх памераў - амаль як трохпавярховы дом.

БелАЗ быў першым у машынабудаўнічай галіне рэспублікі, хто адкрыў дзверы турыстам. З кожным годам колькасць жадаючых трапіць у свет велізарных машын і ўбачыць працэс зборкі ўзрастае.

Кітайска Беларускі індустрыяльны парк «Вялікі камень» па плошчы пад стаць найбуйнейшаму возера краіны Нарач. Але важная не форма, а змест. Гэта інавацыйны лакаматыў і новыя тэхналогіі, якія ў сучасным свеце набываюць усё большае значэнне.

У 2019 годзе парк прызнаны самай якай хутка развіваецца асаблівай эканамічнай зонай ў свеце Сусветнай федэрацыяй свабодных і спецыяльных эканамічных зон, лепшым праектам ініцыятывы «Адзін пояс - адзін шлях» у Цэнтральнай і Усходняй Еўропе адным з найбуйнейшых фінансавых выданняў Asiamoney, «Праектам года ва Усходняй Еўропе» інфармацыйна-аналітычным агенцтвам EuropaProperty, а таксама адзначаны ў дзвюх намінацыях рэйтыngu СЭЗов выдання Financial Times.

І Сторам парку пачаўся 12 траўня 2015 года, калі на будаўнічай пляцоўцы пабывалі лідары Беларусі і КНР. За гэтыя 5 гадоў праект стаў міжнародным. Прышлі рэзідэнты з 16 краін свету: ЗША, Швейцарыі,

Ізраіля, ААЭ і іншых арт ран. Па стане на 1 мая 2020 года іх агульная колькасць дасягнула 60.

Каля **70%** усіх рэалізуюцца ў парку *праектаў* можна *аднесці да тэхналогій V і VI тэхналагічных укладаў*, сярод праектаў у вытворчай сферы *доля высокатэхналагічных перавышае 60%*.

Прэзідэнт Беларусі А. Р. Лукашэнка адзначыў: "Цяпер мы ствараем прадпрыемства, якіх няма ў Беларусі. Імкнемся, каб яны былі сумесныя, а галоўнае - самыя сучасныя, па апошнім тэхналагічным ўкладу. Гэта значыць нам патрэбныя сёння не проста інвестыцыі, нам патрэбныя высокаэфектыўныя прасунутыя вытворчасці, якія будуць выдаваць тавар заўтрашняга дня. Там не павінны быць толькі кітайскія ці беларускія прадпрыемствы. Там павінны быць прадпрыемства любой краіны».

Развіццё парку ўносіць станоўчы ўклад у эканоміку Смалявіцкага раёна і Мінскай вобласці ў цэлым. Па выніках 2019 года на долю рэзідэнтаў прыйшлося **93% усіх прамых замежных інвестыцый, прыцягнутых у раён і 40% - у вобласць**. Парк забяспечыў кожнае трэцяе працоўнае месца, дадаткова уведзенае ў раёне.

Беларусь - рэгіянальны донар стабільнасці

Рэспубліка Беларусь за гады свайго суверэннага існавання здолела выбудаваць адносіны са знешнім светам, ня паступіўшыся сваімі нацыянальнымі інтарэсамі. Гэта дазволіла нашай краіне ўпэўнена і эфектыўна прасоўваць свае знешнепалітычныя інтарэсы і забяспечваць стабільнасць у ўсходне-еўрапейскім рэгіёне.

Беларуссю па праву заваяваны імідж донара бяспекі ў еўрапейскім рэгіёне і свеце, сімваламі якога сталі *правядзенне саміту «Нармандскага чацвёркі» і Мінскія дамоўленасці*, якія спрыялі дээскалацыі канфлікту на ўсходзе Украіны. Так, у лютым 2015 года адбыліся перамовы аб урэгуляванні сітуацыі ва Украіне ў «нармандскага фармаце» паміж лідэрамі Расіі, Германіі, Францыі і Украіны. Бакам удалося дамовіцца аб спыненні агню і адводзе ад лініі размежавання цяжкага ўзбраення. Лідэры чатырох краін ўзгаднілі комплекс мер па выкананні дасягнутых дамоўленасцей, які складаецца з 11 пунктаў, уключаючы пункт аб правядзенні да канца 2015 года на Украіне канстытуцыйнай рэформы, якая прадугледжвае дэцэнтралізацыю краіны.

Праз тры гады, выступаючы на адкрыцці сустрэчы Асноўны групы Мюнхенскай канферэнцыі па бяспецы, Прэзідэнт Беларусі А. Р. Лукашэнка адзначыў: «Рашэнне ўкраінскага канфлікту - ключавы пытанне бяспекі ў Еўропе. Без яго ўрэгулявання свет на кантыненте будзе заставацца пад пагрозай. Калі хочаце, гэта тэст на нашу здольнасць што-небудзь зрабіць, што-небудзь вырашаць і

захаваць наш агульны дом Еўропу. Калі мы не здольныя вырашыць гэтае (сур'ёзна, вядома) канфлікт, то мы ператворымся ў добрых перамоўшчыкаў, будзем перыядычна ўладкоўваць гаварыльні, але не прыйдзем да вырашэння ніводнага з сур'ёзных пытанняў».

У свой час Беларусь прыняла больш за 150 тыс. Перасяленцаў з Украіны, забяспечыўшы іх усім неабходным, аказаўшы дапамогу ў працаўладкаванні, медабслугоўванні, сацыяльнай і псіхалагічнай адаптацыі.

Асаблівая ўвага кіраўніцтвам краіны надаецца *прасоўванні буйных беларускіх ініцыятыў*, перш за ўсё ў *сферы міжнароднай бяспекі*: ініцыятывы Кіраўніка дзяржавы аб новым перагаворным працэсе па ключавых пытаннях міжнароднай бяспекі («Хельсінкі-2»), аб распрацоўцы і прыняцці шматбаковай палітычнай дэкларацыі аб неразмяшчэнні ракет сярэдняй і меншай далёкасці ў Еўропе, аб стварэнні пояса "лічбавага добрасуседства», садзейнічанне развіццю інтэграцыйных працэсаў на еўразійскай прасторы і іх спалучэнню з іншымі аб'яднаннямі і праектамі ў рамках ініцыятывы «інтэграцыі інтэграцый».

Беларусь актыўна задзейнічае трыбуны міжнародных пляцовак - перш за ўсё ААН і АБСЕ - для далейшага прасоўвання прыярытэтаў і ініцыятыў па праблематыцы бяспекі і раззбраення, ўстойлівага развіцця, правоў чалавека, выканання прынцыпаў і нормаў міжнароднага права як асновы справядлівых і раўнапраўных міжнародных адносін.

На платформе навукова-асветніцкай установы «Грамадская рада па міжнародных адносінах» Мінскі дыялог» у нашай сталіцы былі праведзены *дзе буйныя міжнародныя экспертныя канферэнцыі*, прысвечаныя пытаннях глабальнай і рэгіянальнай бяспекі, у якіх прыняў удзел Прэзідэнт Беларусі: «*Усходняя Еўропа: у пошуках бяспекі для ўсіх*» і «*Еўрапейская бяспека: адысці ад краю прорвы*».

У 2018 годзе ў г.Мінску адбылася *Міжнародная канферэнцыя высокага ўзроўню «Прадухіленне і барацьба з тэрарызмам у лічбавую эпоху»*, а ў верасні 2019 года пад эгідай ААН праведзена *міжнародная канферэнцыя «Барацьба з тэрарызмам пры дапамозе інавацыйных падыходаў і выкарыстання новых і якія ўзнікаюць тэхналогій»*.

Беларускі касмічны апарат на арбіце

У ліпені е 2012 года з касмадрома Байканур быў выведзены на арбіту Беларускі касмічны апарат (БелКА). Запуск беларускага спадарожніка стаў яркім іміджавай падзеяй для краіны, прадэманстраваў наяўнасць суперсучасных тэхналогій, навукаёмістых вытворчасцей і аб'ектыўна унёс Беларусь у прэстыжны спіс касмічных дзяржаў.

Каментуючы дадзеную падзею, **Кіраўнік дзяржавы падкрэсліў: «Усё ж такі космас - гэта высокія тэхналогіі. Мы стварылі і новае прадпрыемства, гатовы ўжо самі вырабляць спадарожнікі »** . Ён адзначыў, што ад выкарыстання беларускага касмічнага апарата неабходна атрымаць максімальную выгаду, рэалізаваўшы яго на рынку для тых, хто ў ім зацікаўлены.

Беларускі касмічны апарат мае высокі дынамічны характарыстыкі. Э то значыць, што ён маневраны і можа аператыўна перастройвацца на арбіце для вядзення здымкі і пад патрэбным кутом. *Мэтавай апаратуры а на спадарожніку - беларуская* (выраблена ААТ «Пеленг») . Астатняе абсталяванне - замежнае, вытворчасці Расіі і Англіі. Прызначэнне апарата: кантроль аднаўляльных і натуральных прыродных рэсурсаў; кантроль за землекарыстаннем і сельскагаспадарчай вытворчасцю; вызначэнне плошчаў, перспектыўных для пошуку карысных выкапняў; кантроль рэсурсаў і экалогіі шэльфа (для замежных заказчыкаў); кантроль надзвычайных сітуацый; экалагічны кантроль навакольнага асяроддзя; абнаўленне тапаграфічных карт.

На дадзены момант БелКА паспяхова пр пазычаць працаваць на арбіце, ня гледзячы на які скончыўся гарантыйны тэрмін (5 гадоў актыўнага існавання) .

У лістападзе 2013 года Беларусь была прынятая ў Камітэт ААН па выкарыстанні касмічнага пр астранства ў мірных мэтах . Гэта знакавае, гістарычнае падзея для нашай гісторыі.

У 2018 годзе Беларусь прымала XXXI Міжнародны кангрэс Асацыяцыі удзельнікаў касмічных палётаў. У цырымоніі адкрыцця асабіста ўдзельнічаў А. Р. Лукашэнка. У сваёй уступнай прамове ён адзначыў: **« Касмічная галіна нашай краіны ўпэўнена развіваецца. Мы паспяхова выпускаем аптычныя сістэмы высокага дазволу для спадарожнікаў, касмічныя люстэркі, апаратуру для дыстанцыйнага зандзіравання Зямлі. Сумесна з расіянамі нашы спецыялісты распрацоўваюць перспектыўныя тэхналогіі, прымаюць удзел у праекце стварэння новага касмічнага апарата. Плануюць супрацоўніцтва ў рамках міжнароднай праграмы «Сірыус». Беларусь з'яўляецца паўнапраўным і актыўным удзельнікам Камітэта ААН па выкарыстанні пазаземнага прасторы ў мірных мэтах »**.

Зараз у Беларусі *вядзецца падрыхтоўка да запуску яшчэ аднаго спадарожніка* , у дадатак да БелКА . Спецыялістамі Нацыянальнай Акадэміі навук ужо распрацаваны эскізны праект спадарожніка, які выкарыстоўвае найноўшыя тэхналогіі для дыстанцыйнага зандзіравання Зямлі. Рэалізацыя гэтага праекта дасць магчымасць павысіць канкурэнтаздольнасць Беларусі ў дачыненні да касмічных праграм.

Правесці абарону эскізнага праекта плануецца да ліпеня бягучага года, пасля чаго будзе вызначаны тэрміны яго рэалізацыі.

Даследаванне космасу трывала ўвайшло ў наша паўсядзённае жыццё і прынесла чалавецтву шмат пераваг: навігацыйныя сістэмы, прагнозы надвор'я, тэлебачанне, тэлекамунікацыі і шмат іншае. У цяперашні час у гэтым сегменце працуюць тысячы навукоўцаў і інжынераў, якія пастаянна ўдасканальваюць і вынаходзяць нешта новае, накіроўваючы дасягненні і назапашаныя ў касмічнай галіне веды на карысць людзей.

***

Карысць людзей - прыярытэт беларускай дзяржавы. Як было адзначана Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь А. Р. Лукашэнка падчас нарады па абнаўленні складу Правительства ў пачатку чэрвеня 2020 года, **«усё прапанаваныя рашэнні павінны праходзіць праз прызму ацэнкі іх уплыву на патрэбы і запыты чалавека - годныя працоўныя месцы, якія растуць даходы, даступныя цэны на тавары і паслугі»**.

Безумоўна, дасягнута многае. І яшчэ больш трэба будзе дасягнуць. Але першарадная задача сёння, калі ўвесь свет сутыкнуўся з наступствамі складанай эпідэміялагічнай сітуацыі, - не разгубіць тое, што намі заваявана за чвэрць стагоддзя незалежнасці. **« Час сёння не тое, каб ламаць. Нават не час будаваць. Сёння трэба выратаваць тое, што пабудавана »**, - адзначыў беларускі лідэр.

Разам мы пройдзем гэты шлях, разам выстаім перад тварам любых выпрабаванняў і станем яшчэ мацней!